

ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Студентоцентроване навчання має на меті створення спрямованості пізнавальних інтересів здобувачів вищої освіти, їх ціннісних орієнтирів, розвиток особистісного потенціалу, досягнення життєвих перспектив. Ця мета може бути досягнена завдяки новому характеру взаємодії суб'єктів навчального процесу. Взаємодія – процес відносин, характерними властивостями якого є комунікативні зв'язки, партнерські відносини, взаємовплив і взаєморозуміння, взаємодія як форма зв'язку між суб'єктами [1].

Зміненні вектору парадигми і концепції навчального процесу в бік студентоцентрованості дозволяє виокремити особливості взаємодії навчання, а саме:

- його спрямування на професійно-особистісне становлення здобувачів через набуття ними досвіду розв'язання завдань майбутньої професійної діяльності;

- розширення кількості стейкхолдерів (завдяки долученню роботодавців);

- прагматичний характер взаємодії з чітко визначеними та контрольованими (проміжними й підсумковими) результатами, внеском кожної зі сторін у процес їх досягнення;

- «командний» стиль, який проявляється на всіх стадіях взаємодії (узгодження та розробка навчальних планів і методичного забезпечення, залучення здобувачів й інших стейкхолдерів до спільних проєктів, наукових досліджень, оприлюднення результатів тощо);

- етапність і циклічність взаємодії суб'єктів навчання;

- гнучкість і багатоваріантність навчального процесу, зумовлені відповідністю вирішуваних завдань, індивідуалізацією навчання та характером відносин між викладачем і здобувачем освіти;

- збільшення опосередкованості процесу взаємодії завдяки ширшому використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- зростання ролі діалогізації (не механічне передавання освітнього, наукового або професійного досвіду, а спільне створення якісно нового на базі набутих знань, навичок, компетенцій, ціннісних орієнтирів);

- орієнтація на співробітництво, що виявляється у залученні

всіх суб'єктів навчання до формулювання цілей спільної діяльності, розробки планів їх досягнення, самого процесу реалізації плану, оцінки досягнутих результатів;

– відкритість процесу взаємодії, яка втілюється шляхом безпосередньої (часто спільної) участі викладачів і здобувачів у різних видах діяльності закладу освіти.

Студентоцентрована взаємодія суб'єктів процесу навчання виявляється через: усвідомлення та сприйняття свого місця та ролі в системі «здобувач освіти – викладач», «викладач – здобувач освіти»; розуміння суб'єктами навчального процесу взаємодії як цінності та однієї з цілей навчання; готовність суб'єктів взаємодії до взаємозміни. Взаємодія може бути ефективною за наступних умов: по-перше, бажання самих викладачів самоудосконалюватись під час взаємодії зі здобувачами (як професійно, так і особистісно); по-друге, налаштування викладачів не тільки творчу взаємодію зі здобувачами освіти, а й таку, що буде постійно розвиватися; по-третє, стимулювання викладачів до постійного творчого пошуку, рефлексії, самовдосконалення; по-четверте, створення (удосконалення) у закладі вищої освіти цілісної системи підготовки (підвищення кваліфікації) викладачів, спрямовану на розвиток психологічної, моральної, практично-професійної складових; по-п'яте, коли у взаємодії відбиваються інтереси, потреби, очікування взаємодіючих сторін.

Організація взаємодії суб'єктів навчання базується на об'єктивних (соціокультурних, вікових, індивідуальних) і суб'єктивних (особистісних можливостях, потребах, очікуваннях і прагненнях) умовах і може будуватися або з орієнтацією викладача на зовнішні чинники взаємодії, або з орієнтацією викладача на власні можливості, інтереси та цілі, або – на здобувачів освіти (їхні особливості, потенційні можливості). Жоден з видів організації взаємодії не виявляється в чистому виді, а виступає в єдності з іншими, що відповідає студентоцентрованій парадигмі навчального процесу закладів вищої освіти.

Взаємодія суб'єктів навчання активно впливає на розвиток професійних компетенцій усіх сторін цього процесу, сприяючи підвищенню рівня їх творчої активності, гуманізації відносин, вимагаючи від викладачів перегляду власних позицій, відповідної професійної компетенції, реалізації нових функцій.

Список джерел інформації

1. Ветлицкая Л. А. Развитие взаимодействия субъектов образовательного процесса в университете : автореф. дис. ... д-ра педагог. наук : 13.00.01 / Л. А. Ветлицкая. – Оренбург : Университет, 2012. – 41 с.